

## СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р АНДА ПАЛИЕВА

Ръководител Катедра „История на музиката и етномузикология”  
в Национална музикална академия «Проф. Панчо Владигеров»  
по конкурс за заемане на академичната длъжност Доцент  
по музикознание и музикално изкуство (църковна хорова музика)  
с кандидат гл. ас. д-р СТЕФКА ВЕНКОВА  
Институт за изследване на изкуствата – БАН, сектор Музика

През последните години неведнъж съм имала случай да се запозная с изследователската работа на д-р Стефка Венкова – в многобройните ѝ публикации, доклади на различни конференции, включително и на ежегодните Академични пролетни четения в НМА. Винаги са ми правели впечатление задълбочеността и прецизността на нейните разработки, пристрастното ѝ отношение към изследваните явления, издържаният маниер на поднасяне на текста.

В настоящия конкурс тя се представя с внушителен обем научни изследвания – монографии *Музиката на Католическата църква от източен обред в България (2010)* и *Апостол Николаев-Струмски (1886-1971) в контекста на българската музика през XX век* (под печат), 23 студии и статии в различни издания - специализирани списания и сборници с научни трудове от университетски и академични международни и национални конференции. Тяхното приносно значение доказват и някои цитирания в български и чуждестранни издания.

Стефка Венкова е посветила години наред своята работа на проучване и популяризиране на явленията и творческите фигури в

една сфера, все още твърде слабо позната за съвременния социум – музикалната практика на Католическата църква от източен обред в България. И преди всичко тя фокусира вниманието си върху личността и творческото наследство на Апостол Николаев-Струмски, който е обект на нейни изследвания от различен ракурс в повече от десет публикации.

Синтезиращата кулминация на тази проблемно-тематична област е най-новият ѝ труд – монографията *Апостол Николаев-Струмски (1886-1971) в контекста на българската музика през XX век*. Структурирана в шест глави, с пет приложения (нотни примери от „Милост мира” – „Тебе поем”, четирите варианта от *Литургията за смесен хор* на Апостол Николаев-Струмски, както и четири копия на оригинални документи и публикации в пресата) и библиография (с посочени 122 източника на български, руски, немски и английски езици и 12 нотни издания), в общ обем от 250 страници, книгата прави респектиращо впечатление със своята стройна, ясна конструкция, консеквентно изведена проблематика, богата, изчерпателно поднесена информация.

Още в самото начало Стефка Венкова очертава точно своите три цели - „реконструиране на жизнения и творчески път на Николаев-Струмски; събиране, описване и извеждане на основни стилови особености на неговото композиционно творчество; очертаване на неговото място и приноси в българската музикална култура” (*Уводни думи*, с. 8) и това определя логичната последователност на нейното изложение. На базата на очертаните важни моменти от биографията на Николаев-Струмски (Първа глава) авторката извежда заключенията си за влиянията върху формирането на неговия творчески стил на семейната среда, личностите, с които е свързано обучението му в България и Русия

(Втора глава) и собствената му многостранна музикантска активност като църковен и светски диригент, преподавател и общественик (Трета глава). Тук прави впечатление умелото вписване на неговата личност и дейност в общата панорама на българската църковна и светска музика от първата половина на XX век, с множеството различни търсения и естетически противоречия, като е намерена опора и мотивировка в широк кръг музикологическа литература.

Изследването на Стефка Венкова предлага за първи път цялостен систематизиран опис на композиторското творчество на Апостол Николаев-Струмски, на базата на издирени в църковни, държавни и частни архиви ръкописи и отделни публикувани композиции в периодичния печат и нотни сборници, както и новооткрити творби, голяма част от които се оповестяват тук за първи път (Четвърта глава). Разглеждайки по-детайлно някои от основните църковни музикални опуси на Николаев-Струмски авторката характеризира основните особености на неговия самобитен композиторски стил (интонационни опори, интерпретиране на текста, хармонични похвати, типове гласоводене), в тяхното развитие във времето (Пета глава). И естествено следва в последната Шеста глава оценката за реалното активно присъствие на музиката на композитора в съвременната църковно богослужебна и концертната хорова практика, в звукозаписната музикална продукция, медиите и интернет.

Като се има предвид, че досега не е било правено цялостно музикологично изследване за Апостол Николаев-Струмски, няма запазен негов архив, откривателската работа на Стефка Венкова е била свързана с продължително изследване на най-различни източници и архивни материали както по отношение на реконструкцията на хронологията на жизнения му и творчески път,

така и във връзка със съставянето на пълния опис на неговото композиторско наследство и проследяването на различни редакции и варианти на някои основни творби. При това тя успява да намери и публикува тук (в някои случаи за първи път) редица нотни ръкописи и богат снимков и архивен документален материал.

Изследването на Стефка Венкова има приносна стойност не само с цялостното представяне на Апостол Николаев-Струмски, неговия жизнен и творчески път и мястото му в българската църковна музика на ХХ век, но и с очертаването на историческия контекст на неговата дейност, отношението му към възлови музикалноестетически проблеми на времето, както и с допълнителната информация за значими негови съвременници.

Това изследване звучи актуално днес и като част от новия съвременен поглед на музикалноисторическата ни наука към въпросите и явленията на българската църковна музика във всичките ѝ различни конфесии - тематика, чиято значимост съвсем не се затваря в историческото ни минало, а е свързана и с перманентните процеси на многослойни културни взаимовлияния Изток - Запад.

Имайки предвид цялостната професионална реализация на кандидатката като изявен изследовател и безспорно приносния характер на нейните трудове за съвременната ни музикологична наука, както и отличните впечатления от най-новия ѝ труд, с който кандидатства в настоящия конкурс, ми позволяват убедено да подкрепя кандидатурата на гл. ас. д-р СТЕФКА ВЕНКОВА за получаване на Академичната длъжност „Доцент”.

25 май 2015

Проф. д-р Анда Палиева